

Legislativa a právní činnost

Učební text k úřednické zkoušce

Obor státní služby č. 22

Obor státní služby 22 Legislativa a právní činnost

Zkušební okruh 1

Právní předpisy – druhy, podmínky jejich přijetí, závaznost; vyhlašování právních předpisů, platnost a účinnost, retroaktivita

Úprava (zejména):

- čl. 2 odst. 3, čl. 9, čl. 33, čl. 41 odst. 2, čl. 78 a 79 odst. 3, čl. 87, čl. 112 odst. 1 Ústavy
- čl. 2 odst. 2 a 3, čl. 4 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „LZPS“)
- čl. 2 odst. 2, čl. 39, čl. 53 a 54 Legislativních pravidel vlády ČR
- Zákon č. 222/2016 Sb., o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv a o tvorbě právních předpisů vyhlašovaných ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv (zákon o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv)

Právní předpisy

- znaky právního předpisu – jeho forma a obsah,
- rozdíly právní předpis x individuální právní akt x interní normativní akt
- systém právních předpisů – právní předpisy vyšší a nižší právní síly
- základní ústavní rámec pro existenci právních předpisů a vázanost jimi

Druhy právních předpisů a podmínky jejich přijetí

- ústavní zákony: ústavní pořádek a jeho součásti, podmínky přijetí a změn ústavního zákona (specifické schvalování)
- zákony: kdo je přijímá, podmínky přijetí, schvalování zákonů, co musí být upraveno zákonem (výhrada zákona) - čl. 4 odst. 1 LZPS, zákonodárná iniciativa a kdo ji má
- zákonné opatření Senátu: podmínky přijetí (kdo je může přijímat, kdy a co jím lze upravovat), věci, které nelze formou z.o.s. přijímat, ratihabice
- podzákonné (prováděcí) právní předpisy: kdo je vydává, podmínky přijetí a schvalování, základní rámec (podmínky) pro podzákonnou právní úpravu

Závaznost a vyhlašování právních předpisů

- podmínky závaznosti právního předpisu
- přijetí právního předpisu: způsob přijetí zákona až vyhlášky
- vyhlašování právních předpisů: způsob a podoba vyhlašování obecně závazných právních předpisů (zákony až vyhlášky) x vyhlašování mezinárodních smluv x vyhlašování právních předpisů územních samospráv, právní úprava vyhlašování právních předpisů

Platnost a účinnost

- platnost x účinnost právního předpisu – rozdíl, význam
- legisvakance

- pravidla pro stanovení účinnosti právního předpisu (§ 9 zákona č. 222/2016 Sb.)

Retroaktivita

- co to je
- pravá retroaktivita x nepravá retroaktivita – charakteristika a rozdíly
- přípustnost retroaktivity

Obor státní služby 22 Legislativa a právní činnost

Zkušební okruh 2

Prováděcí právní předpisy – typy, podmínky pro jejich vydání, zákonné zmocnění; právní předpisy územních samosprávných celků – druhy, podmínky pro vydání

Úprava (zejména):

- *Ústava, čl. 78, čl. 79 odst. 3 a čl. 104*
- *Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze,*
- *čl. 39 odst. 6 a 7, čl. 49 Legislativních pravidel vlády (dále jen „LPV“)*
- *Zákon č. 35/2021 Sb., o Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů*

Prováděcí právní předpisy

- charakteristika prováděcího (podzákonného) právního předpisu
- základní meze (podmínky) pro prováděcí právní úpravu – čl. 78 a 79 Ústavy

Jednotlivé typy prováděcích právních předpisů a podmínky pro jejich vydání

- nařízení vlády (čl. 78 Ústavy): charakteristika, kdo a jak je vydává, další podmínky pro jeho vydání
- vyhláška ministerstva nebo jiného ústředního správního úřadu (čl. 79 Ústavy): charakteristika, kdo a jak je vydává, další podmínky pro jejich vydání (x nařízení vlády)
- nařízení rady obce nebo rady kraje: charakteristika, oblast působnosti územních samosprávných celků, v níž jsou vydávány, podmínky pro vydání

Zákonné zmocnění

- charakteristika zákonného zmocnění
- obsah zákonného zmocnění (kdo a co může provést v prováděcím předpise) – čl. 49 odst. 1 LPV
- způsob formulace a umístění zákonného zmocnění
- důsledky chybějícího nebo nedostatečného zákonného zmocnění

Právní předpisy územních samosprávných celků

- druhy právních předpisů územních samospráv – nařízení rady obce nebo kraje x obecně závazná vyhláška obce nebo kraje (čl. 104 Ústavy): rozdíly (pro výkon jaké působnosti), charakteristika, kdo je přijímá a podmínky pro jejich vydání, zveřejňování

Obor státní služby 22 Legislativa a právní činnost

Zkušební okruh 3

Implementace práva Evropské unie – druhy předpisů, způsob jejich promítnutí nebo zohlednění v právním řádu České republiky

Úprava:

- *Metodické pokyny pro zajišťování prací při plnění legislativních závazků vyplývajících z členství České republiky v Evropské unii,*
- *Legislativní pravidla vlády*
- *Směrnice vlády o postupu při nakládání s dokumenty Rady a jinými dokumenty Evropské unie, projednávání záležitostí Evropské unie v Senátu a Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky a přípravě českého jazykového znění právních aktů (směrnice o nakládání s dokumenty Evropské unie)*
- *čl. 288 Smlouvy o fungování EU a navazující judikatura Soudního dvora EU*

Implementace práva Evropské unie:

- základní charakteristika procesu implementace, věcně správná a včasná implementace
- úloha gestora a předkladatele v procesu implementace, povinnosti gestora, vyjednávání o předpisech EU

Druhy předpisů Evropské unie:

- hierarchizace pramenů práva EU
- druhy a charakteristika jednotlivých pramenů práva EU se zaměřením zejména na primární a sekundární právo EU a judikaturu; typické akty sekundárního práva podle čl. 288 Smlouvy o fungování EU, jejich členění a povaha
- závaznost jednotlivých pramenů práva EU, komu jsou určeny, jejich účinky

Způsob promítnutí nebo zohlednění v právním řádu České republiky:

- transpozice (promítnutí): co je transpozice, jakých pramenů práva EU se týká, obsah transpozičního předpisu
- adaptace (přizpůsobení): co je adaptace, jakých pramenů práva EU se týká, adaptace českého právního řádu na nařízení
zohledňování rozhodnutí, doporučení a stanovisek, primárního práva

Obor státní služby 22 Legislativa a právní činnost

Zkušební okruh 4

Postavení mezinárodního práva, včetně mezinárodních smluv, v právním řádu České republiky

Úprava:

- čl. 1 odst. 2, čl. 10 až 10b, čl. 39, čl. 49, čl. 52 odst. 2, čl. 63 odst. 1 písm. b) a čl. 87 odst. 2, čl. 89 odst. 3 Ústavy České republiky
- část patnáctá a patnáctá A zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny
- část desátá, jedenáctá a dvanáctá zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu
- § 11 až 14, § 71a až § 71e zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu
- § 25 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky
- § 9 a 10 zákona č. 300/2017 Sb., o zásadách jednání a styku Poslanecké sněmovny a Senátu mezi sebou a navenek a o změně zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů, (stykový zákon)
- § 3, 8, 12 a 22 zákona č. 222/2016 Sb., o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv a o tvorbě právních předpisů vyhlášených ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv (zákon o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv)
- rozhodnutí prezidenta republiky č. 144/1993 Sb., o sjednávání mezinárodních smluv
- Směrnice vlády pro sjednávání, vnitrostátní projednávání, provádění a ukončování platnosti mezinárodních smluv
- Směrnice vlády o postupu při nakládání s dokumenty Rady a jinými dokumenty Evropské unie, projednávání záležitostí Evropské unie v Senátu a Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky a přípravě českého jazykového znění právních aktů (směrnice o nakládání s dokumenty EU)

Postavení mezinárodního práva v právním řádu České republiky

- vztah vnitrostátního a mezinárodního práva – monistická a dualistická koncepce
- ústavní zakotvení vztahu ČR k mezinárodnímu právu – čl. 1 odst. 2 Ústavy, pojem závazků vyplývajících z mezinárodního práva

Mezinárodní smlouvy

- vymezení pojmu mezinárodní smlouva, recepce mezinárodních smluv, podmínky recepce podle čl. 10 Ústavy ČR

Sjednávání a ratifikace mezinárodních smluv

- úprava pravomoci sjednávat mezinárodní smlouvy v Ústavě ČR a možnosti jejího přenesení
- členění mezinárodních smluv dle způsobu sjednávání – prezidentské, vládní, resortní
- ratifikace mezinárodních smluv; smlouvy, k jejichž ratifikaci je nezbytný souhlas Parlamentu ČR – čl. 49 Ústavy
- jednání o vyslovení souhlasu s ratifikací v Poslanecké sněmovně a Senátu – postup projednání, způsoby rozhodnutí, odstoupení od smlouvy ratifikované Parlamentem
- posuzování souladu mezinárodní smlouvy s ústavním pořádkem České republiky – kdy probíhá, kdo podává návrh na posouzení, účastníci řízení, projednání Ústavním soudem

Aplikace mezinárodních smluv

- aplikační přednost mezinárodních smluv – jakým mezinárodním smlouvám je přiznána; jak se postupuje, stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon

Vyhlašování mezinárodních smluv

- význam vyhlašování mezinárodních smluv
- právní úprava vyhlašování mezinárodních smluv – způsob vyhlašování, vyhlašované akty
- jazykový režim vyhlašovaných mezinárodních smluv a rozhodnutí mezinárodních orgánů a organizací – v jakých jazycích jsou vyhlašovány, jazyk rozhodný pro výklad
- nová právní úprava – zákon č. 222/2016 Sb., o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv a o tvorbě právních předpisů vyhlašovaných ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv (právní úprava účinná od 1. ledna 2024, použitelná pro vyhlašování mezinárodních smluv od 1. července 2024)

Mezinárodní smlouvy, kterými mohou být některé pravomoci orgánů ČR přeneseny na mezinárodní organizaci nebo instituci

- čl. 10a Ústavy – účel právní úpravy (přistoupení ČR k Evropské unii), odlišnosti ratifikačního procesu
- součinnost Parlamentu a vlády ve věcech Evropské unie – účel právní úpravy v čl. 10b Ústavy a její konkretizace v jednacích řádech Poslanecké sněmovny a Senátu a ve směrnici o nakládání s dokumenty EU; základní povinnosti gestorů – povinnost zpracovat rámcovou pozici, uplatnění parlamentní výhrady při jednání v orgánech EU
- předchozího souhlas Poslanecké sněmovny a Senátu s některými rozhodnutími činěnými v orgánech Evropské unie – ve kterých situacích je vyžadován, postup projednání návrhu rozhodnutí na vyslovení předchozího souhlasu

Obor státní služby 22 Legislativa a právní činnost

Zkušební okruh 5

Věcný záměr zákona – účel, obsah, způsob projednání

Úprava:

- *čl. 3 až 7 Legislativních pravidel vlády ČR (dále jen „LPV“)*

Vymezení a účel

- charakteristika tohoto legislativního materiálu; cíl a účel věcného záměru zákona
- důvody vypracování návrhu věcného záměru zákona (čl. 3 odst. 2 LPV)
- kdo a kdy návrh věcného záměru zákona vypracovává
- kdo věcný záměr zákona projednává a schvaluje, návaznost na plán legislativních prací vlády, vztah k zákonům zajišťujícím implementaci práva EU
- kdy se věcný záměr zákona nevypracovává

Obsah návrhu věcného záměru zákona

- požadavky na obsah věcného záměru (čl. 4 odst. 1 LPV): přehled relevantních právních předpisů až zhodnocení dopadů navrhovaného řešení

Způsob projednání návrhu věcného záměru zákona

- připomínkové řízení k návrhu věcného záměru zákona obecně, lhůta pro zaslání připomínek, postup v případě, dojde-li na základě výsledků připomínkového řízení k podstatné změně obsahu věcného záměru (čl. 6 odst. 12 LPV)
- projednání věcného záměru vládou a jejími legislativními orgány – součástí materiálu, kterým se návrh věcného záměru předkládá vládě
- další postup v případě schválení návrhu věcného záměru, vztah navazujícího návrhu zákona k schválenému věcnému záměru (čl. 7 odst. 5 LPV)

Obor státní služby 22 Legislativa a právní činnost

Zkušební okruh 6

Zákonodárná iniciativa – význam, kdo jí disponuje; návrh zákona, jehož předkladatelem není vláda – podmínky uplatňování, způsob projednání, vyjádření vlády.

Úprava:

- čl. 41 a 44 Ústavy České republiky
- čl. 86 až 89 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny (dále jen „JŘPS“)
- čl. 100, 127 až 131 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu (dále jen „JŘS“)
- čl. 5 odst. 3 věta druhá, čl. 7 odst. 4 písm. a) a c) a čl. 20 Legislativních pravidel vlády (dále jen „LPV“)

Zákonodárná iniciativa – význam (definice)

- zákonodárná iniciativa je legální možnost (oprávnění) předložit návrh zákona zákonodárci
- komu se návrh zákona předkládá (čl. 41 Ústavy a čl. 87 odst. 1 JŘPS)

Zákonodárná iniciativa – kdo jí disponuje (čl. 41 odst. 2 Ústavy, § 86 odst. 1 JŘPS, § 100 a 106 JŘS)

- subjekty, které mají právo zákonodárné iniciativy: poslanec až zastupitelstvo vyššího územně samosprávného celku
- jednání za navrhovatele zákona při projednávání v Poslanecké sněmovně a v Senátu

Návrh zákona, jehož předkladatelem není vláda - podmínky uplatňování

- náležitosti návrhu zákona, jeho součásti a přílohy (§ 86 odst. 2 až 5 JŘPS), obsah a členění důvodové zprávy, její účel
- formální podoba návrhu zákona (předkládá se písemně a elektronicky)

Návrh zákona, jehož předkladatelem není vláda – způsob projednání

- způsob podávání návrhů zákonů Poslanecké sněmovně (čl. 86 a 87 JŘPS)
- senátní návrh zákona: procedura předložení a projednání senátního návrhu zákona před jeho podáním Poslanecké sněmovně (čl. 127 až 131 JŘS).
- vyjádření vlády k návrhu zákona nepředloženému vládou: kdo předkládá vládě žádost o vyjádření, lhůta pro vyjádření vlády
- pravidlo, pokud vláda nevyjádří své stanovisko ve lhůtě (čl. 44 odst. 2 Ústavy).

- následné projednávání návrhu zákona, jehož předkladatelem není vláda, po zaslání vyjádření vlády předsedovi Poslanecké sněmovny (nebo po marném uplynutí lhůty pro zaslání vyjádření vlády)

Návrh zákona, jehož předkladatelem není vláda – vyjádření vlády (čl. 20 LPV)

- kdo předkládá vládě návrh stanoviska vlády k návrhu zákona, jehož předkladatelem není vláda, a zajišťuje zpracování návrhu stanoviska vlády
- postup při tvorbě návrhu stanoviska vlády k návrhu zákona, jehož předkladatelem není vláda – vyjádření dotčených resortů a požadavky na něj (čl. 20 odst. 3 LPV)
- předkládací zpráva jako součást materiálu, kterým se návrh stanoviska vlády k návrhu zákona předkládá vládě- obsah a doporučení pro vládu, jaký má k návrhu zákona zaujmout postoj
- možné formulace stanoviska vlády k nevládnímu návrhu zákona (souhlasné, nesouhlasné nebo neutrální vyjádření (včetně připomínek))

Obor státní služby 22 Legislativa a právní činnost

Zkušební okruh 7

Meziresortní připomínkové řízení – připomínková místa, lhůty, zásadní a doporučující připomínky, vypořádání připomínek, výjimky

Úprava:

- *čl. 5, 8, 13, 16 až 19 a 76 Legislativních pravidel vlády (dále jen „LPV“)*
- *čl. 6b Metodických pokynů pro zajišťování prací při plnění legislativních závazků vyplývajících z členství České republiky v Evropské unii (dále jen „MP“)*
- *§ 16 a 26 zákona č. 222/2016 Sb., o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv a o tvorbě právních předpisů vyhlášených ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv (zákon o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv)*

Meziresortní připomínkové řízení

- co je meziresortní připomínkové řízení: formalizovaný proces projednávání materiálů legislativních (ale i nelegislativních materiálů předkládaných vládě k projednání) zpracovaných členy vlády nebo jinými ústředními správní úřady s ostatními členy vlády a dále s jinými ústředními správními úřady a některými dalšími subjekty, pokud se jich nebo jejich působnosti materiál dotýká
- význam meziresortního připomínkového řízení:
 - možnost zjistit a případně do materiálu zahrnout všechny relevantní podněty a připomínky k dané problematice a k navrhovaným opatřením nebo způsobům jejího řešení
 - předejít budoucím problémům s výkladem, aplikací a realizací navrhovaných opatření
 - u materiálů předkládaných vládě odstranění pokud možno všech rozporů týkajících se předloženého materiálu mezi předkladatelem a ostatními členy vlády tak, aby projednání vládou (a v případě návrhů zákonů i navazující legislativní proces) bylo rychlé a bezproblémové
- administrace oběhu legislativních materiálů v rámci meziresortního připomínkového řízení včetně stanovisek připomínkových míst k nim – elektronická knihovna eKLEP informačního systému ODok Úřadu vlády + elektronický systém tvorby právních předpisů (e-Legislativa) v rozsahu podle § 26 zákona č. 222/2016 Sb.

Připomínková místa

- rozlišení připomínkových míst: obligatorní (povinná) x nepovinná připomínková místa
- obligatorní připomínková místa:
 - připomínková místa, jimž se návrh právního předpisu zašle vždy (čl. 5 odst. 1 písm. a) a h) LPV)

- připomínková místa, jimž se návrh právního předpisu zašle, pokud se jich týká (čl. 5 odst. 1 písm. b) až g) LPV)
- nepovinná připomínková místa: připomínková místa, jimž se návrh právního předpisu zašle, pokud to považuje předkladatel za účelné (čl. 5 odst. 11 LPV)

Lhůty

- nejzazší termíny pro předložení implementačního právního předpisu do připomínkového řízení a vlády (čl. 6b MP))
- lhůta pro sdělení připomínek – počítání počátku a konce lhůty (čl. 5 odst. 3 LPV)
- obecná délka lhůty pro sdělení připomínek u jednotlivých typů legislativních materiálů (čl. 5 odst. 3 LPV, čl. 8 odst. 3 až 5 LPV, čl. 13 odst. 2 až 4 LPV a čl. 16 odst. 2 a 3 LPV)

Zásadní a doporučující připomínky

- obecné požadavky na připomínky (čl. 5 odst. 6 LPV)
- rozlišení zásadní x ostatní (doporučující) připomínky
- zásadní připomínky: význam, připomínková místa, která je mohou uplatnit, označení připomínky jako zásadní, připomínky, kterou nelze označit jako zásadní), zásadní připomínka jako předmět rozporu (čl. 5 odst. 7 LPV)
- „doporučující“ (ostatní) připomínky (čl. 5 odst. 7 LPV) – neoznačené připomínky a připomínky připomínkových míst, jejichž připomínky se nemohou stát předmětem rozporu

Vypořádání připomínek

- podmínky postupu vypořádání připomínek uplatněných k návrhu věcného záměru zákona, zákona a nařízení vlády (čl. 5 odst. 7 až 10 a odst. 12, čl. 8 odst. 6 a čl. 13 odst. 5 LPV)
- vypořádání připomínek k návrhu vyhlášky (čl. 16 odst. 5)

Výjimky

- výjimky z pravidel pro meziresortní připomínkové řízení: možné výjimky, kdo je uděluje (u legislativních materiálů) a za jakých podmínek (čl. 76 odst. 1 LPV)
- neprovádění připomínkového řízení v případě určitých návrhů vyhlášek (čl. 16 odst. 3 LPV)
- výjimka spočívající v neprovedení hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA): kdo ji uděluje a podmínka udělení

Obor státní služby 22 Legislativa a právní činnost

Zkušební okruh 8

Projednání v orgánech vlády – pracovní komise Legislativní rady vlády, Legislativní rada vlády; Legislativní pravidla vlády – forma, obsah, závaznost

Úprava:

- *§ 28a zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky*
- *Legislativní pravidla vlády (dále jen „LPV“)*
- *Statut Legislativní rady vlády*
- *Jednací řád Legislativní rady vlády*

Projednávání v legislativních orgánech vlády:

- legislativní orgány vlády
- fáze legislativního procesu, ve které k projednání v legislativních orgánech vlády dochází

Legislativní rada vlády

- charakteristika tohoto orgánu, účel jejího zřízení
- složení Legislativní rady vlády; předseda Legislativní rady vlády
- výkon působnosti Legislativní rady vlády prostřednictvím
 - zasedání Legislativní rady vlády
 - předsedy Legislativní rady vlády
 - pracovních komisí Legislativní rady vlády
- typy legislativních materiálů, které Legislativní rada vlády projednává
- hlediska pro posuzování návrhů Legislativní radou vlády
 - soulad s ústavním pořádkem a ostatními součástmi právního řádu ČR
 - soulad s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána
 - soulad s právem Evropské unie
 - nezbytnost
 - přehlednost, srozumitelnost, jednoznačnost
 - hodnocení dopadů regulace (RIA)

Pracovní komise Legislativní rady vlády

- členění pracovních komisí Legislativní rady vlády
- typy návrhů, které komise Legislativní rady vlády projednávají
- vztah mezi pracovními komisemi Legislativní rady vlády a Legislativní radou vlády

Projednání v Legislativní radě vlády a v pracovních komisích LRV

- forma stanoviska Legislativní rady vlády; stanovisko pléna LRV a stanovisko předsedy LRV
- lhůta pro projednání Legislativní radou vlády

- vedení jednání Legislativní rady vlády; zpravodajové a zpravodajské zprávy; Jednací řád LRV
- závaznost stanovisek Legislativní rady vlády nebo předsedy Legislativní rady vlády pro vládu a předkladatele návrhu
- rozhodování Legislativní rady vlády: schválení návrhu (v předloženém znění, ve znění stanoviska Legislativní rady vlády), neschválení, přerušení projednávání (účel)
- projednávání legislativních materiálů v pracovních komisích LRV: stanoviska pracovních komisí a jejich význam; specifika projednávání návrhů vyhlášek a stanovisek pracovních komisí k nim

Legislativní pravidla vlády

- obsah Legislativních pravidel vlády, účel a předmět jejich úpravy (čl. 1 odst. 2 a 3 LPV)
- forma Legislativních pravidel vlády, v jaké byly přijaty a kým
- závaznost Legislativních pravidel vlády – pro koho jsou závazná a proč

Obor státní služby 22 Legislativa a právní činnost

Zkušební okruh 9

Schvalování právních předpisů vládou – návrh právního předpisu (obsah, náležitosti, odůvodnění), formální náležitosti materiálu předloženého vládě, způsob jeho projednání, usnesení vlády

Úprava:

- čl. 44 a 77 odst. 1 Ústavy České republiky
- čl. I odst. 3, II odst. 8, V odst. 5 a VI. Jednacího řádu vlády (dále jen „JŘV“)
- čl. 7 odst. 4, 9, čl. 10 odst. 5 až 7, čl. 11 odst. 3 až 7, čl. 15 odst. 5 až 9, čl. 14 a 15 odst. 3 a příloha č. 5 Legislativních pravidel vlády (dále jen „LPV“)
- § 19 a 20 zákona č. 222/2016 Sb., o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv a o tvorbě právních předpisů vyhlášených ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv (zákon o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv)

Schvalování právních předpisů vládou:

- návrhy právních předpisů, které vláda schvaluje či se jinak účastní legislativního procesu:
 - návrhy zákonů (i ústavních zákonů) vypracované ministerstvy nebo jinými ústředními správními úřady
 - návrhy nařízení vlády
 - vyjadřuje se rovněž k návrhům zákonů, jejichž předkladatelem sama není (čl. 44 Ústavy)
- vláda rovněž schvaluje návrhy věcných záměrů zákonů, které nejsou návrhy právních předpisů, ale jsou legislativním materiálem
- forma rozhodování vlády (čl. I odst. 3 JŘV)

Formální náležitosti materiálu předloženého vládě

- materiál pro jednání schůze vlády vždy obsahuje tyto části (čl. IV JŘV):
 - obálka
 - návrh usnesení vlády: část schvalovací, ukládací a příp. další části, obsah ukládací části
 - předkládací zpráva
 - vlastní písemný podklad ve věci
- náležitosti nelegislativního materiálu předkládaného vládě upravuje Jednací řád vlády x náležitosti legislativního materiálu předkládaného vládě upravují Legislativní pravidla vlády (čl. II odst. 8 JŘV)
- náležitosti materiálu pro jednání schůze vlády legislativní povahy (čl. 7 odst. 4, 9, 10 odst. 5 až 7, 14, 15 odst. 3 a příloha č. 5 LPV) a jejich obsah a účel:
 - obálka / průvodní dopis

- návrh usnesení vlády
- předkládací zpráva
- vlastní text návrhu
- důvodová zpráva – 2 části
- závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (RIA)
- stručný popis obsahu (u nařízení vlády)
- informativní přehled veřejnoprávních povinností (u nařízení vlády)
- platné znění s vyznačením navrhovaných změn
- rozdílová tabulka
- srovnávací tabulka
- vypořádání připomínek
- pracovní návrhy / teze prováděcích předpisů

Způsob projednání

- kdo organizuje činnost vlády a řídí její schůze, frekvence konání schůzí vlády (čl. 77 odst. 1 Ústavy a čl. VI odst. 1 a 2 JŘV)
- členění programu schůze vlády: body s rozpravou, body bez rozpravy, popř. body pro informaci vlády (čl. V odst. 5 JŘV)

Usnesení vlády

- podmínky pro přijetí usnesení vlády, hlasování, možnost zastoupení nepřítomného člena vlády (čl. VI odst. 5 a 14 JŘV)
- závaznost usnesení vlády (čl. I odst. 3 JŘV)
- další krok legislativního procesu po schválení vládou: vládní návrh zákona, nařízení vlády - předložení k podpisu předsedovi vlády (čl. 11 odst. 3 až 7, 15 odst. 5 až 9 LPV), podmínky a náležitosti čistopisu

Obor státní služby 22 Legislativa a právní činnost

Zkušební okruh 10

Schvalování zákonů Parlamentem – rozdíl mezi ústavními zákony a zákony; specifika projednávání zákonů podle čl. 40 Ústavy; projednání návrhů zákonů v Poslanecké sněmovně, Senátu, účast prezidenta republiky v zákonodárném procesu

Úprava (zejména):

- čl. 39 až 42, čl. 44 až 48, čl. 50 a 51 Ústavy ČR
- § 86 až 100a zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny (dále jen „JŘPS“)
- § 98 až 113 zákona č. 107/1995 Sb., o jednacím řádu Senátu (dále jen „JŘS“)
- § 2 zákona č. 300/2017 Sb., o zásadách jednání a styku Poslanecké sněmovny a Senátu mezi sebou a navenek a o změně zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny (stykový zákon)

Projednávání návrhů zákonů Parlamentem

- legislativní proces v Parlamentu, role obou komor
- případy zákonů (resp. jim na roveň postavených opatření) projednávaných pouze Poslaneckou sněmovnou nebo pouze Senátem (čl. 33 a 42 Ústavy)

Projednávání návrhů zákonů Poslaneckou sněmovnou

- podání návrhu zákona Poslanecké sněmovně (PS) – komu se návrh podává
- rozeslání (doručení) návrhu zákona poslancům – kdo rozesílá, lhůta pro rozeslání
- zařazení návrhu zákona na pořad schůze PS – kdo zařazuje
- zpravodaj – kdo to je, kdo ho navrhuje a určuje
- tři čtení návrhu zákona – účel trojího projednávání

Prvé čtení návrhu zákona a projednání ve výborech (§ 90 a 91 JŘPS)

- povaha projednávání v prvním čtení (x druhé a třetí čtení)
- rozprava – obecná a podrobná
- možné závěry projednávání v prvním čtení, přikázání výborům
- možnost schválit návrh již v prvním čtení (§ 90 odst. 2 JŘPS) – podmínky, omezení možnosti použití zkrácené procedury, průběh projednávání
- projednání návrhu zákona ve výborech PS – lhůta po projednání a možnost jejího zkrácení a prodloužení, usnesení výboru, garanční výbor

Druhé čtení návrhu zákona (§ 92 až 94a JŘPS)

- rozprava ve druhém čtení a její obsah
- pozměňovací návrhy
- možné závěry projednávání v druhém čtení
- úloha garančního výboru po druhém čtení

Třetí čtení návrhu zákona (§ 95 a 95a JŘPS)

- omezení možnosti zahájit třetího čtení
- obsah rozpravy
- omezení změn textu návrhu zákona
- možné závěry projednávání návrhu zákona v Poslanecké sněmovně

Projednávání návrhů zákonů Senátem (§ 98 až 110 JŘS)

- lhůta pro projednání Senátem
- rozdíly způsobu projednávání návrhů zákonů oproti PS, projednávání ve výborech Senátu
- možné závěry projednání návrhu zákona v Senátu

Zvláštní projednávání návrhů zákonů

- zákonodárný proces ve stavu legislativní nouze (§ 99 JŘPS) – kdo a kdy (důvody) jej vyhláší a na čí návrh, rozsah projednávání ve stavu legislativní nouze (x troje čtení), zkrácené jednání
- zkrácené jednání také u provedení rozhodnutí Rady bezpečnosti OSN, za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu (§ 100 a 100a JŘPS)

Rozdíly mezi projednáváním ústavních zákonů a zákonů

- rozdíly – kvalifikovaná většina potřebná pro schválení, nutnost schválení v obou komorách (nelze přehlasovat) (čl. 39 Ústavy)

Účast prezidenta republiky v zákonodárném procesu (§ 98 JŘPS)

- podepisování
- veto prezidenta republiky – charakteristika, podmínky a omezení
- přehlasování veta Poslaneckou sněmovnou

Obor státní služby 22 Legislativa a právní činnost

Zkušební okruh 11

Terminologie a odkazy v právních předpisech – definice pojmů, legislativní zkratka, použití slov „obdobně“, „přiměřeně“, varianty, číslovky; normativní a nenormativní odkaz, odkaz na technickou normu, poznámka pod čarou; citace v právních předpisech – druhy a používání

Úprava:

- čl. 2 odst. 2 písm. d), čl. 39 odst. 1, čl. 40 až 47, čl. 61 až 74 *Legislativních pravidel vlády (dále jen „LPV“)*

Obecné požadavky na obsah právního předpisu

- pouze ustanovení normativní povahy (x výjimky)
- přehlednost, srozumitelnost a jazyková a stylistická bezvadnost

Terminologie v právním předpisu (čl. 40 LPV)

- požadavky na terminologii: jednotnost, význam slov, použití cizích slov a zkratk
- čas a číslo zpravidla používané při formulaci textu právního předpisu

Definice pojmů (čl. 40 odst. 2 LPV)

- kdy (pro co) se zavádí definice
- umístění definice v textu právního předpisu a způsob formulace
- platnost definice: použitelnost již definovaného pojmu (x legislativní zkratka)

Legislativní zkratka (čl. 44 LPV)

- kdy (pro co) se zavádí legislativní zkratka (x definice)
- umístění legislativní zkratky a způsob její formulace
- kde nelze legislativní zkratku zavést
- použitelnost již zavedené legislativní zkratky v právním předpisu x v celém právním řádu

Použití slov „obdobně“ a „přiměřeně“ (čl. 41 LPV)

- „obdobně“: význam a použití
- „přiměřeně“: význam a použití

Varianty (čl. 42 LPV)

- alternativní x kumulativní výčet: jejich význam, použití a způsob formulace v textu
- variantní podoba ustanovení návrhu právního předpisu – význam, způsob označení

Číslovky (čl. 43 LPV)

- způsob vyjádření číslovek v textu právního předpisu
- vyjádření částek peněžních měn ČR a eurozóny

Normativní a nenormativní odkaz (čl. 45 LPV)

- normativní odkaz: význam a účel, způsob formulace
- nenormativní odkaz: význam, způsob formulace a možnost používání

Odkaz na technickou normu (čl. 45a LPV)

- povaha a závaznost technické normy ve vztahu k odkazování na ni v obecně závazném právním předpisu
- indikativní odkaz na technickou normu: jeho význam a způsob formulace
- výlučný odkaz na technickou normu: význam a způsob formulace, podmínky použití výlučného odkazu

Poznámka pod čarou (čl. 47 LPV)

- povaha poznámky pod čarou (ve vztahu k normativnímu textu právního předpisu)
- obsah poznámky pod čarou
- označování poznámky pod čarou
- pravidla pro používání poznámky pod čarou (novelizace poznámky, doplňování dalších poznámek pod čarou do právního předpisu), právní předpisy, kde poznámku pod čarou nelze užít

Citace v právních předpisech (čl. 61 až 74 LPV)

- druhy citací jiných předpisů – úplná, zkrácená a slovní: podoba a použití
- citace novelizovaných předpisů a jednotlivých ustanovení
- citace cizích právních předpisů a mezinárodních smluv

Obor státní služby 22 Legislativa a právní činnost

Zkušební okruh 12

Členění právních předpisů, nadpisy v právních předpisech; úvodní a závěrečná ustanovení právního předpisu, přechodná a zrušovací ustanovení právního předpisu, zmocňovací ustanovení; novela právního předpisu – přímá a nepřímá.

Úprava:

- *čl. 2 odst. 2, čl. 25 až 39, čl. 48 až 60 Legislativních pravidel vlády (dále jen „LPV“)*

Členění textu právních předpisů (čl. 25 až 29 LPV)

- účel členění textu právního předpisu – přehlednost textu, příp. srozumitelnost; faktory ovlivňující složitost členění textu právního předpisu – rozsah předpisu, existence věcně oddělených samostatných částí úpravy apod.
- maximální možné členění skupin ustanovení právního předpisu: části až pododdíly
- základní členění nového právního předpisu: paragrafy až body; možnost přeskočit stupeň členění
- členění ústavního zákona a novely právního předpisu
- členění novely více předpisů (zejm. novelizační zákon) x členění novely jednoho předpisu; členění právního předpisu, který upravuje i jiné věci, než je novela právního předpisu
- obvyklé věcné členění textu zákona: úvodní ustanovení a úvodní věta, příp. definice, vlastní úprava, příp. ustanovení o správním trestání a zmocňovací ustanovení, ustanovení společná, přechodná a závěrečná, účinnost
- příloha k právnímu předpisu: kdy je vhodná, obsah přílohy, co lze uvádět pouze v příloze

Nadpisy v právních předpisech (čl. 30 až 35 LPV)

- nadpis (název) právního předpisu: podoba, umístění a součásti nadpisu právního předpisu
- účel nadpisu právního předpisu, délka nadpisu a zkrácený název
- pravidla pro označování částí, hlav, dílů, oddílů a pododdílů nadpisy
- pravidla pro označování paragrafů nadpisy a pro obsah nadpisu; skupinový nadpis
- povinné označování některých ustanovení nadpisy, nadpisy u přílohy právního předpisu
- nadpisy u částí předpisů obsahujících novely právních předpisů (např. tzv. novelizačních zákonů) a u částí předpisu obsahujících jak samostatný návrh nového právního předpisu, tak novelu

Úvodní ustanovení právního předpisu (čl. 36 až 38, čl. 48 a 55 LPV)

- úvodní věta: její smysl a podoba

- úvodní ustanovení: jeho obsah, podoba úvodního ustanovení v případě, že je návrhem právního předpisu do právního řádu promítnuta směrnice EU nebo jím je přizpůsobován právní řádu přímo použitelnému předpisu EU
- další ustanovení řazená na počátek normativního textu a jejich účel - definice pojmů, případně další obecná ustanovení

Závěrečná ustanovení právního předpisu, zmocňovací, přechodná a zrušovací ustanovení (čl. 48 a 49, 51 až 53 LPV)

- obvyklá ustanovení řazená v závěru normativního textu právního předpisu – úprava působnosti orgánů veřejné správy, deliktů (v případě veřejnoprávních norem), zmocňovací ustanovení až společná a závěrečná ustanovení
- zmocňovací ustanovení – účel, požadavky na zmocnění, způsob formulace a umístění, obsah
- společná a závěrečná ustanovení; přechodná ustanovení – smysl a obsah, derogační (zrušovací) ustanovení – smysl a podoba, ustanovení o účinnosti právního předpisu – způsob formulace, dělená účinnost
- závěrečné ustanovení v případě, že jde o technický předpis, který byl oznámen Evropské komisi (čl. 48 odst. 7 LPV)

Novela právního předpisu – přímá a nepřímá (čl. 54 a 55 LPV)

- nepřímá novela (faktická novelizace platné právní úpravy úpravou obsaženou v jiném právním předpisu, který není novelou předpisu, v němž je tato úprava obsažena) x přímá novela (novelizace platné právní úpravy novelou předpisu, v němž je tato úprava obsažena (změnou konkrétního ustanovení, v němž je obsažena)) – rozdíly a přípustnost, odlišení nepřímé novely od speciální právní úpravy, příp. obdobného použití určitých ustanovení v jiném právním předpise
- základní pravidla při novelizaci právního předpisu, řazení více novel platných právních předpisů obsažených v jednom právním předpise (např. v novelizačním zákoně)
- pravidla při vkládání ustanovení nebo jeho částí do platného předpisu novelou – označení nově vkládaného paragrafu a přecíslování částí ustanovení následujících po nově vložené

Zkušební okruh 13

Mimořádné stavy podle ústavního zákona o bezpečnosti České republiky a jeho provedení v právním řádu

Úprava:

- *Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky (dále jen „ÚZB“)*
- *čl. 39 odst. 3 a čl. 43 odst. 1 Ústavy České republiky*
- *Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) (dále jen „KZ“)*
- *§ 100a zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny*
- *§ 119 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu*
- *čl. 17a Legislativních pravidel vlády*

Mimořádné stavy podle ústavního zákona o bezpečnosti České republiky

- nouzový stav
- stav ohrožení státu
- válečný stav
- společné předpoklady pro vyhlášení některého z mimořádných stavů
- územní rozsah vyhlášeného mimořádného stavu

Nouzový stav

- předpoklady pro vyhlášení nouzového stavu a zákaz jej vyhlásit
- orgán, který nouzový stav vyhláší, možnost zrušení nouzového stavu a informační povinnost
- maximální doba vyhlášení nouzového stavu a možnost jejího prodloužení
- územní rozsah nouzového stavu
- povinnost vlády stanovit, která práva se omezují a které nové povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají
- ukončení nouzového stavu

Stav ohrožení státu

- předpoklady pro vyhlášení stavu ohrožení státu
- orgán, který stav ohrožení státu vyhláší, a podmínky přijetí usnesení
- orgán, který vyhlášení stavu ohrožení státu navrhuje
- územní rozsah stavu ohrožení státu

Válečný stav

- právní předpis, v němž je vyhlášení válečného stavu upraveno
- předpoklady pro vyhlášení válečného stavu

- orgán, který válečný stav vyhláší, a podmínky přijetí usnesení
- územní rozsah stavu ohrožení státu

Důsledky vyhlášení mimořádného stavu

- zkrácené jednání o návrzích zákonů: pro které mimořádné stavy (x stav legislativní nouze), lhůty pro projednání návrhů zákonů v obou komorách, postup projednávání; omezení prezidentského veta
- možnost prodlužování volební období
- zveřejňování rozhodnutí o vyhlášení mimořádného stavu

Bezpečnostní rada státu (čl. 9 ÚZB)

- kdo ji tvoří
- co je jejím úkolem
- práva prezidenta republiky ve vztahu k Bezpečnostní radě státu.

Provedení ústavního zákona o bezpečnosti České republiky v právním řádu - krizový zákon (§ 3 až 8 KZ)

- krizové stavy podle krizového zákona
- krizový stav, který krizový zákon upravuje nad rámec ústavního zákona o bezpečnosti České republiky
- mimořádný stav, který krizový zákon dále nerozpracovává
- možnost omezení některých základních práv v době mimořádného stavu a oprávnění vlády nařizovat či zakazovat některé činnosti, forma a zveřejnění
- stav nebezpečí (předpoklady pro jeho vyhlášení a zákaz jej vyhlásit, orgán, který jej vyhláší, a informační povinnost, maximální doba vyhlášení a možnost jejího prodloužení, územní rozsah, zveřejňování rozhodnutí o vyhlášení, ukončení)
- příklady mimořádných nebo krizových stavů vyhlášených na území České republiky nebo jeho části

Obor státní služby 22 Legislativa a právní činnost

Zkušební okruh 14

Základní znalost právní úpravy podmínek účastenství a vystupování státu a jeho organizačních složek v soudním řízení trestním a civilním

Úprava:

- *Zákon č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových (dále jen „ÚZSVM“)*
- *Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“) - § 18 až 20, § 21a a 21b*
- *Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád - § 43 až 49*
- *Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích (dále jen „ZMS“)*

Účastenství a vystupování státu a jeho organizačních složek v civilním a trestním řízení

- účastníci v občanském soudním řízení a způsobilost být účastníkem
- vystupování za stát v civilním řízení: kdo vystupuje a kdy (§ 21a OSŘ)
- stát v trestním řízení jako poškozený a kdo za něj vystupuje

Zastupování Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových (ÚZSVM) v řízení před soudem

- povinné zastupování státu (organizačních složek) Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových (§ 3 až 5 ÚZSVM): kdy (určení vlastnického práva státu, peněžité plnění a před Ústavním soudem), podmínky a limity, případy, kdy ÚZSVM nemůže za stát jednat
- jednání ÚZSVM za stát na základě dohody (§ 6 až 8 ÚZSVM): podmínky, případy, kdy dohodu nelze uzavřít

Vedlejší účastenství ÚZSVM (§ 9 a 10 ÚZSVM)

- kdy může ÚZSVM za stát vystupovat jako vedlejší účastník
- případy, kdy nelze vystupování ÚZSVM za stát jako vedlejšího účastníka použít

Přímá účast ÚZSVM v řízení (§ 11 a 12 ÚZSVM)

- případy, kdy je ÚZSVM způsobilý být sám účastníkem občanského soudního řízení
- případy, kdy nelze přímou účast ÚZSVM použít

Vystupování ÚZSVM za stát před soudem obecně

- kdo jedná před soudem jménem státu, vystupuje-li za stát před soudem ÚZSVM (§ 21a odst. 2 OSŘ)
- omezení možnost jednat za stát před soudem (§ 21 odst. 4 a 5 OSŘ)

Zastupování obcí ze strany ÚZSVM v řízení před soudem (§ 13a až 13d ZÚZSVM)

- podoba právní pomoci ÚZSVM obcím a podmínky jejího poskytnutí
- případy, kdy nelze právní pomoc obci ze strany ÚZSVM v řízení před soudem poskytnout

Organizační složka státu

- pojem organizační složky státu, její povaha a jednání (§ 3 ZMS)
- kdo jedná před soudem jménem státu, vystupuje-li za stát před soudem organizační složka státu (§ 21a OSŘ)

Obor státní služby 22 Legislativa a právní činnost

Zkušební okruh 15

Soudní přezkum činnosti orgánů veřejné moci - základní principy řízení, typy řízení, opravné prostředky

Úprava (zejména):

- *Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „SŘS“)*
- *Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“)*
- *Zákon č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů*

Související předpisy (zejména):

- *Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád*

Činnost orgánů veřejné moci (tj. veřejná správa) – charakteristika (činnost jakých orgánů či subjektů za jakým účelem)

Činnost orgánů veřejné moci (veřejnou správu) lze přezkoumat v

- správním soudnictví – v řízení před správními soudy podle soudního řádu správního, nebo případně v
- občanském soudním řízení - podle části páté OSŘ (§ 244 a násl.) před obecnými soudy: případy činnosti orgánů veřejné moci, které jsou přezkoumávány podle OSŘ

Správní soudnictví

- funkce správního soudnictví (§ 2 SŘS)
- podmínky, kdy se lze domáhat ochrany ve správním soudnictví (§ 5 SŘS)

Příslušnost soudů ve správním soudnictví

- krajské soudy (specializované senáty, příp. specializovaní samosoudci)
- Nejvyšší správní soud ČR – jak rozhoduje (§ 16 SŘS), činnost NSS (§ 12 SŘS): o čem rozhoduje (kasační stížnosti, obnova řízení, další zákonem stanovené případy) a jeho další činnost (usnesení a stanoviska ke sjednocování rozhodování krajských soudů a správních orgánů)

Další základní principy řízení ve správním soudnictví

- k řízení zásadně příslušné krajské soudy, nestanoví-li SŘS nebo zvláštní zákon jinak; přímo NSS rozhoduje kompetenční žaloby, ve volebních věcech a ve věcech politických stran
- soudy rozhodují v jediném stupni, není odvolání ani jiný řádný opravný prostředek; přípustné jsou pouze kasační stížnost, příp. obnova řízení (svou povahou mimořádné opravné prostředky)

- místní příslušnost (§ 7 SŘS): základní pravidlo určení místní příslušnosti správního soudu a výjimky z něj
- řízení se zahajuje podáním žaloby nebo návrhu; soud rozhoduje rozsudkem

Účastníci řízení ve správním soudnictví

- účastníci řízení ve správním soudnictví obecně (§ 33 SŘS)
- procesní způsobilost: kdo má způsobilost být účastníkem řízení ve správním soudnictví, jednání za právnickou osobu a správní orgán před soudem (§ 33 SŘS)
- osoby zúčastněné na řízení a jejich oprávnění (§ 34 SŘS)
- nutnost zastoupení účastníka v řízení (právním zástupcem)

Základní zásady řízení ve správním soudnictví

- dispoziční zásada, vyšetřovací zásada, vyčerpání řádných opravných prostředků ve správním řízení, princip rovnosti zbraní, princip veřejnosti, princip ústnosti a přímosti (x výjimka v § 51 SŘS)

Typy řízení ve správním soudnictví

- jednotlivé typy řízení ve správním soudnictví (§ 4 SŘS) – kdo je oprávněn žalobu či návrh podat (žalobní legitimace), podmínky pro možnost je podat, lhůty pro podání žaloby či návrhu, jak soud může rozhodnout:
- žaloba proti rozhodnutí správního orgánu vydaným v oblasti veřejné správy (§ 65 až 78 SŘS)
- žaloba proti nečinnosti správního orgánu (§ 79 až 81 SŘS)
- žaloba proti nezákonnému zásahu (pokynu) správního orgánu (§ 82 a násl. SŘS)
- kompetenční žaloba (§ 97 až 101 SŘS)
- návrhy ve věcech volebních a ve věcech místního a krajského referenda (§ 88 až 93 SŘS) – neplatnost voleb a hlasování, návrhy ve věcech seznamu voličů, registrace, zániku mandátu, místního nebo krajského referenda
- řízení ve věcech politických stran a politických hnutí (rozpuštění, pozastavení činnosti, nedostatky v registraci) (§ 94 až 96 SŘS)
- řízení o zrušení opatření obecné povahy nebo jeho části (§ 101a až 101d SŘS)
- řízení o zrušení služebního předpisu (§ 101e a 101f SŘS)

Opravné prostředky ve správním soudnictví

- Kasační stížnost (§ 102 až 110 SŘS)
 - kdo o ní rozhoduje
 - proti čemu směřuje
 - náležitosti, místo a lhůta pro podání kasační stížnosti
 - výhradní zákonem uvedené důvody, pro které lze kasační stížnost podat: nezákonnost (nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení), vady nebo zmatečnost řízení před soudem, nepřezkoumatelnost (např. nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů rozhodnutí) nebo nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení

- možnost odkladného účinku kasační stížnosti
- jak může soud o kasační stížnosti rozhodnout
- Obnova řízení (návrh na obnovu řízení) (§ 111 až 119 SŘS)
 - kdo o ní rozhoduje
 - kdy (v kterých řízeních vedených správním soudem) je obnova přípustná
 - podmínky (důvody) pro obnovu řízení
 - 2 stadia obnovy: řízení o povolení obnovy a nové řízení
 - lhůty pro podání návrhu na obnovu řízení
 - jak soud o návrhu rozhodne

Obor státní služby 22 Legislativa a právní činnost

Zkušební okruh 16

Odpovědnost za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci

Úprava:

- *čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen „LZPS“)*
- *Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) (dále jen „ZOŠ“)*

Obecné podmínky odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci

- ústavní základ odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci – čl. 36 odst. 3 LZPS
- kdo za škodu odpovídá (§ 1 odst. 1 a 2, § 3 a 4 ZOŠ):
 - stát – kdy odpovídá (za škodu způsobenou kým)
 - orgány územních samosprávných celků – pokud byla škoda způsobena při výkonu samostatné působnosti (§ 19 ZOŠ)
- povaha odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci – odpovědnost absolutní (nelze se zprostit) (§ 2 ZOŠ)
- druhy odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci (§ 5 ZOŠ) – za nezákonné rozhodnutí, rozhodnutí o vazbě, trestu nebo ochranném opatření a za nesprávný úřední postup
- kdo jedná ve věcech náhrady škody jménem státu (§ 6 ZOŠ)

Odpovědnost za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím (§ 7 a 8 ZOŠ)

- vymezení nezákonného rozhodnutí
- kdo má nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím (§ 7 ZOŠ)
- podmínky, za kterých vzniká právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím (§ 8), kdy lze nárok uplatnit, povinné využití procesních prostředků a případy zvláštního zřetele hodné

Odpovědnost za škodu způsobenou rozhodnutím o vazbě, trestu nebo ochranném opatření (§ 9 ZOŠ)

- kdo má nárok na náhradu škody
- podmínky, za kterých vzniká právo na náhradu škody způsobené rozhodnutím o vazbě, trestu nebo ochranném opatření
- kdo nemá právo na náhradu škody způsobené rozhodnutím o vazbě, trestu nebo ochranném opatření a kdy právo na tuto náhradu škody nevznikne (§ 12 ZOŠ)
- soudní praxí dovozené právo na náhradu škody způsobené zahájením trestního stíhání

Odpovědnost za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem (§ 13 ZOŠ)

- vymezení nesprávného úředního postupu: podle Ústavního soudu jde o každý postup orgánu veřejné moci, pokud při jejím výkonu postupuje v rozporu s právními předpisy či v rozporu se zásadami jejího výkonu, podle § 13 ZOŠ jde také o porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené, popř. přiměřené (pokud zákon lhůtu nestanoví) lhůtě
- nesprávným úředním postupem není podle ÚS normotvorná činnost nebo nečinnost orgánu moci výkonné, např. vlády
- kdo má nárok na náhradu škody (§13 odst. 2 ZOŠ)

Způsob projednání nároku na náhradu škody podle ZOŠ

- uplatnění nároku u státu – u koho se uplatňuje (§ 14 odst. 1 ZOŠ)
- uplatnění nároku u nepříslušného úřadu, předběžné projednání, úřady příslušné k předběžnému projednání
- uplatnění nároku u územně samosprávného celku (§ 19 až 22 ZOŠ)
- vztah k občanskému zákoníku (§ 26 ZOŠ)
- uplatnění nároku na náhradu škody u soudu (§ 15 odst. 2 ZOŠ) – kdy, u jakého soudu, jakým způsobem probíhá soudní řízení
- promlčecí doby nároku na náhradu škody (§ 32, 33 a 35 ZOŠ)

Způsob a rozsah náhrady škody (§ 27 až 31a ZOŠ)

- rozsah náhrady škody (nároků, které poškozenému náleží): skutečná škody, ušlý zisk, náklady řízení, které poškozený účelně vynaložil na zrušení nebo změnu nezákonného rozhodnutí nebo na nápravu nesprávného úředního postu a nemajetková újma
- zvláštní způsoby stanovení ušlého zisku (§ 28 až 30 ZOŠ)
- uplatnění nákladů řízení (nemožnost uplatnit náklady zastoupení vzniklé při projednávání nároku u příslušného úřadu) - § 31 ZOŠ
- přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu (§ 31a ZOŠ)

Regresní úhrada (§ 16 až 18 a § 23 až 25 ZOŠ)

- právo požadovat regresní úhradu
- po kom je možné regresní úhradu požadovat
- podmínky vzniku práva na regresní úhradu (§ 18 odst. 1 až 4 ZOŠ)
- kdy nelze regresní úhradu požadovat – příkaz nadřízeného (§ 17 odst. 6 ZOŠ), nezákonné rozhodnutí vydané tím, kdo se řídil nesprávným právním názorem příslušného orgánu, který zrušil v řízení původní zákonné rozhodnutí (§ 16 odst. 2 ZOŠ),
- rozsah, ve kterém je možné regresní úhradu požadovat
- moderační právo soudu (§ 18 odst. 5 ZOŠ)
- podmínky uplatnění regresní úhrady po soudcích a státních zástupcích (§ 17 odst. 2 ZOŠ)

- možnosti územně samosprávného celku požadovat regresní úhradu – po kom a v jakých případech (§ 23 až 25 ZOŠ)
- promlčecí doby (§ 34 ZOŠ)

Úprava podle zvláštních právních předpisů:

- příklady dalších právních předpisů upravující odpovědnost státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci: zejména u ozbrojených sil a bezpečnostních sborů

Obor státní služby 22 Legislativa a právní činnost

Zkušební okruh 17

Základní zásady činnosti správních orgánů, správní orgány, účastníci řízení

Úprava:

- *Ústava České republiky*
- *Listina základních práv a svobod (čl. 1, čl. 2 odst. 2 a 3, čl. 3 odst. 1, čl. 4 odst. 1 a 2, čl. 10 odst. 3, čl. 14, čl. 17, čl. 19, 20, 27, 36)*
- *Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky*
- *Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)*
- *Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze,*
 - *některé zákony zřizující správní orgány a svěřující jim výkon působnosti v oblasti veřejné správy (např. zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny apod.)*
- *zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „SprŘ“)*

Základní zásady činnosti správních orgánů (§ 2 až 8 SprŘ)

- Ústava a Listina základních práv a svobod jako ideové zdroje při koncipování základních zásad činnosti správních orgánů
- ústavněprávní výchozí principy organizace veřejné správy (čl. 2 a 79 Ústavy), ústavní úprava moci výkonné a územní samosprávy, v rámci kterých je vykonávána veřejná správa (čl. 104 a 105 Ústavy)
- právní úprava základních zásad činnosti správních orgánů obsažená v správním řádu, jejich charakteristika, základní smysl a účel
- zásada zákonnosti, respektive legality a zákazu zneužití pravomoci (§ 2 odst. 1 a 2 SprŘ)
- zásada proporcionality, respektive přiměřenosti zahrnující zásady zákazu zneužití správního uvážení a ochrany dobré víry a oprávněných zájmů (§ 2 odst. 3 SprŘ)
- zásada ochrany veřejného zájmu, zásada předvídatelnosti, resp. legitimního očekávání a zásada nestranného objektivního postupu (§ 2 odst. 4 SprŘ)
- zásada materiální pravdy (§ 3 SprŘ)
- zásada veřejné správy jako služby (§ 4 odst. 1 SprŘ) a zásada ochrany procesních práv (§ 4 odst. 2 až 4 SprŘ)
- zásada smírného řešení rozporů (§ 5 SprŘ)
- zásada rychlosti a hospodárnosti postupů, resp. procesní ekonomie (§ 6 SprŘ)
- zásada procesní rovnosti a nestrannosti postupů správních orgánů (§ 7 SprŘ)
- zásada souladného postupu (§ 8 odst. 1 SprŘ)

- zásada spolupráce správních orgánů a souladnosti jejich postupů (§ 8 odst. 2 SprŘ)

Správní orgány

- správní orgány (jako vykonavatelé veřejné správy): subjekty správního řízení, které se účastní procesněprávních vztahů, jejichž druhou stranu představují účastníci správního řízení; pouze správní orgány, o nichž to stanoví zákon, jsou oprávněny provádět správní řízení a vydávat správní rozhodnutí.
- základní vymezení správního orgánu v § 1 odst. 1 SprŘ
- druhy správních orgánů
 - orgány moci výkonné:
 - prezident republiky
 - vláda
 - ministerstva
 - další ústřední orgány státní správy, v jejichž čele není člen vlády (ministr)
 - orgány státní správy podřízené ministerstvům
 - územní odborné orgány státní správy a veřejné bezpečnostní sbory (*Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace a Generální inspekce bezpečnostních sborů*)
 - orgány územních samosprávných celků: orgány obcí a orgány krajů (např. obecní/krajský úřad), přičemž není rozhodující, zda se jedná o výkon působnosti v oblasti státní správy (přenesené), nebo v oblasti samosprávy (samostatné)
 - jiné orgány, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy: tzv. nezávislé správní orgány a orgány profesních komor
 - právnícké a fyzické osoby vykonávající působnost v oblasti veřejné správy

Účastníci správního řízení

- účastníci správního řízení jako druhá strana procesně právních vztahů ve správním řízení ve vztahu ke správním orgánům, jako vykonavatelům veřejné správy.
- kdo je účastníkem správního řízení - pravidla obsažená v § 27 SprŘ:
 - účastník řízení v řízení zahájeném na žádost
 - účastník řízení v řízení zahájeném z moci úřední
 - další dotčené osoby jako účastníci správního řízení
 - účastníci řízení, o kterých to stanoví zvláštní zákon
 - zbytkové pravidlo (§ 28 odst. 1 SprŘ): za účastníka bude v pochybnostech považován i ten, kdo tvrdí, že je účastníkem, dokud se neprokáže opak

Obor státní služby 22 Legislativa a právní činnost

Zkušební okruh 18

Vedení správního řízení – řízení v prvním stupni, odvolací řízení, rozklad, mimořádné opravné prostředky

Úprava: Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „SprŘ“)

Definice správního řízení (§ 9 SprŘ)

- postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá, tzn. postup správního orgánu směřující k vydání konstitutivního nebo deklaratorního rozhodnutí
- rozhodnutí, jiné úkony a opatření obecné povahy – rozdíly
 - rozhodnutí – 3 základní znaky – v konkrétní věci, vůči konkrétní osobě nebo osobám (účastníci řízení) a jednostranná závaznost (konstitutivní nebo deklaratorní) – materiální pojetí (rozhodnutí nemusí být zákonem označeno jako rozhodnutí, viz § 69 odst. 1 správního řádu, záleží na právních účincích)
 - rozdíl mezi rozhodnutím a úkonem podle čtvrté části - v konkrétní věci, vůči konkrétní osobě nebo osobám, ale nezakládá práva ani povinnosti (např. závazná stanoviska nebo předběžné informace)
 - rozdíl mezi rozhodnutím a opatřením obecné povahy - v konkrétní věci, závazné (zakládá práva nebo povinnosti) určené konkrétně neurčeným osobám (řízení o vydání opatření obecné povahy nemá účastníky)

Průběh správního řízení v prvním stupni

- zahájení správního řízení
 - na žádost nebo z moci úřední
 - to, jak se to které správní řízení zahajuje, závisí na zvláštních zákonech (pokud není uvedeno, kdo může podat žádost, vychází se z toho, že jde o řízení z moci úřední)
- věcná (§ 10 SprŘ a zákony stanovící věcnou působnost správních orgánů) a místní (§ 11 SprŘ) příslušnost správního orgánu jako podmínky řízení
- překážky řízení: překážka probíhajícího řízení ve stejné věci a překážka věci rozhodnuté (§ 48 SprŘ) a jejich procesní důsledky (zastavení řízení podle § 66 SprŘ)
- komunikace mezi správním orgánem a účastníkem řízení
 - doručování písemností a jeho jednotlivé formy (§ 19 až 26 SprŘ a § 17 zákona č. 300/2008 Sb.) – v listinné podobě (do vlastních rukou, s prokázáním nebo bez prokázání doručení), v elektronické podobě (na elektronickou adresu nebo do datové schránky), veřejná vyhláška nebo ústní vyhlášení

- úkony účastníků řízení – podání a jeho formy (§ 37 SprŘ a § 18 zákona č. 300/2008 Sb.) – ústně do protokolu, v listinné podobě, elektronicky s elektronickým podpisem nebo pomocí datové schránky
- zásada písemnosti správního řízení - § 15 odst. 1 a § 17 SprŘ
- opatřování podkladů pro rozhodnutí
 - obecně vyšetřovací zásada – podklady rozhodnutí opatřuje správní orgán (§ 50 odst. 2 SprŘ)
 - v řízení o žádosti povinnost opatřovat podklady rozhodnutí zvláštní zákony přenášejí na žadatele (zpravidla přílohy žádosti)
 - v řízení z moci úřední, kde se ukládá povinnost (např. správní delikty) – zesílená povinnost správního orgánu opatřovat podklady rozhodnutí – nejen ochrana veřejného zájmu, ale objektivní přístup (§ 50 odst. 3 SprŘ – má přednost před koncentrační zásadou v § 82 odst. 4 SprŘ)
- druhy podkladů rozhodnutí: zejm. návrhy účastníků, důkazy, skutečnosti známé správnímu orgánu z úřední činnosti, podklady od jiných správních orgánů nebo orgánů veřejné moci, skutečnosti obecně známé
- druhy důkazních prostředků: listina, ohledání, svědecká výpověď, znalecký posudek
- zásada volného hodnocení podkladů rozhodnutí (§ 50 odst. 4 SprŘ) a výjimky z ní (např. rozhodnutí o předběžné otázce podle § 50 odst. 3 SprŘ nebo závazné stanovisko podle § 149 odst. 1 SprŘ)
- zajišťovací prostředky: předvolání, předvedení, předběžné opatření, pořádková pokuta, vykázání
- přerušování řízení - důvody a důsledky
- zastavení řízení: o žádosti a z moci úřední – různá forma rozhodnutí
- rozhodnutí
 - obsah (výroková část, odůvodnění, poučení)
 - forma (zásadně písemná – výjimky stanoví zákon, např. § 151)
 - rozhodnutí (§ 67 SprŘ), písemné vyhotovení rozhodnutí (§ 69 a § 75 odst. 1 SprŘ)
 - a stejnopis písemného vyhotovení rozhodnutí (§ 72 a § 75 odst. 2 SprŘ) – rozdíl mezi nimi
- usnesení jako rozhodnutí o procesní otázce: druhy usnesení (oznamované a poznamenávané do spisu)
- právní moc rozhodnutí: formální a materiální
- vykonatelnost rozhodnutí (nejen nucený výkon rozhodnutí, vykonatelná jsou i povolení)
- jiné právní účinky rozhodnutí (rozhodnutí, která nejsou vykonatelná)
- lhůty pro vydání rozhodnutí, důsledky nedodržení lhůty
- opatření proti nečinnosti: podmínky a druhy opatření, vztah k žalobě proti nečinnosti
- náklady řízení

Odvolací řízení

- odvolání jako řádný opravný prostředek účastníka řízení proti (výrokové části) rozhodnutí, tzn. rozhodnutí ve věci i (oznamovanému) usnesení
- náležitosti odvolání – odvolání jako forma podání podle § 37 správního řádu
- odvolací lhůta
 - při oznámení rozhodnutí (obecně 15 dnů, v případě vad poučení o odvolání 90 dnů)
 - při neoznámení rozhodnutí (subjektivní 30 dnů, objektivní 1 rok) – rozdílné postavení účastníků podle § 27 odst. 1 a 2 SprŘ
- účinky odvolání (§ 85 SprŘ)
 - suspenzivní (odkladný účinek)
 - devolutivní (rozhoduje odvolací orgán)
- úkony prvostupňového orgánu po podání odvolání (§ 86 SprŘ)
 - vyjádření ostatních účastníků k podanému odvolání
- autoremedura a její podmínky (§ 87 SprŘ)
- zastavení řízení před předáním věci odvolacímu orgánu (§ 88 SprŘ)
- odvolací orgán: obecně nejbližší nadřízený orgán (§ 89 odst. 1 a § 178 SprŘ)
- rozsah odvolacího přezkumu (§ 89 odst. 2 SprŘ): plný přezkum zákonnosti (obsah rozhodnutí i průběh řízení), omezený přezkum správnosti rozhodnutí, hranice mezi zákonností a správností
- způsoby rozhodnutí odvolacího orgánu (§ 90 SprŘ)
 - zrušit rozhodnutí a zastavit řízení
 - zrušit rozhodnutí a vrátit k novému projednání
 - změnit rozhodnutí – omezující podmínky pro změnu rozhodnutí v důsledku dvojinstančnosti řízení (§ 90 odst. 1 písm. c) a odst. 3 SprŘ)
- opožděné a nepřípustné odvolání (§ 92 SprŘ)
- rozklad jako zvláštní druh odvolacího řízení (§ 152 správního řádu) (§ 152 SprŘ)
 - opravný prostředek proti rozhodnutí ústředního správního úřadu nebo osoby stojící v jeho čele
 - kdo o rozkladu rozhoduje
 - rozkladová komise a její postavení
 - způsoby rozhodnutí o rozkladu

Přezkumné řízení

- přezkum zákonnosti pravomocných, popř. předběžně vykonatelných rozhodnutí; zákonnost se posuzuje podle právního stavu v době vydání rozhodnutí (jako ve správním soudnictví) - § 96 odst. 2 SprŘ
- řízení z moci úřední – není na něj právní nárok
- výluky z přezkumného řízení (§ 94 odst. 2 a 3 SprŘ)
- lhůty pro zahájení přezkumného řízení – subjektivní a objektivní (§ 96 odst. 1 a § 97 odst. 2 SprŘ) – vztahují se i na zkrácené přezkumné řízení (§ 98 SprŘ)
- účastníci přezkumného řízení (§ 95 odst. 4 SprŘ)
- ochrana práv nabytých v dobré víře (§ 94 odst. 4 a 5 SprŘ)

- způsoby rozhodnutí v přezkumném řízení (§ 97 SprŘ)
- zkrácené přezkumné řízení a jeho podmínky (§ 98 SprŘ)
- účinky rozhodnutí v přezkumném řízení (§ 99 SprŘ) – zásadně podle obsahu přezkoumávaného rozhodnutí (ex tunc nebo ex nunc)

Obnova řízení

- na žádost (účastníka původního řízení nebo jeho právního nástupce) nebo z moci úřední
- podání žádosti a příslušnost k rozhodnutí o obnově řízení (§ 100 odst. 2 SprŘ)
- důvody obnovy řízení (§ 100 odst. 1 SprŘ)
 - dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy existující v době původního řízení, které nemohl uplatnit účastník, jemuž jsou ku prospěchu
 - nepravdivost provedených důkazů
 - změna nebo zrušení podkladového rozhodnutí (pokud skutečnosti, důkazy nebo rozhodnutí mohou odůvodňovat jiné řešení otázky, která byla předmětem rozhodování)
 - změna nebo zrušení závazného stanoviska (§ 149 odst. 7 SprŘ)
 - zrušení nebo změna rozhodnutí s podmiňujícím výrokem ve společném rozhodnutí (§ 140 odst. 7 SprŘ)
 - zrušení opatření obecné povahy v případě rozhodnutí o správním deliktu (§ 101d odst. 3 soudního řádu správního)
- lhůty pro povolení obnovy řízení na žádost: subjektivní (3 měsíce) a objektivní (3 roky)
- lhůta pro nařízení obnovy z moci úřední
 - 3 roky od právní moci rozhodnutí nebo od rozsudku o trestném činu, kterým bylo dosaženo původní rozhodnutí
 - do konce lhůty musí být rozhodnutí vydáno, tzn. nestačí jen zahájit řízení z moci úřední o nařízení obnovy řízení
- obnova řízení a obnovené (nové) řízení; vztah původního a nového řízení
- důsledky nového rozhodnutí pro původní rozhodnutí: zrušení ze zákona nebo překážka vykonatelnosti

Obor státní služby 22 Legislativa a právní činnost

Zkušební okruh 19

Veřejnoprávní smlouvy, opatření obecné povahy, zvláštní druhy řízení a zvláštní druhy rozhodnutí

Úprava:

- *Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „SprŘ“)*

Veřejnoprávní smlouvy (§ 159 až 170 SprŘ)

- definice veřejnoprávní smlouvy: dvoustranný nebo vícestranný úkon, který zakládá, mění nebo ruší práva a povinnosti v oblasti veřejného práva (§ 159 odst. 1 SprŘ); materiální pojetí (smlouva nemusí být zákonem jako veřejnoprávní výslovně označena)
- vztah práva soukromého a veřejného (§ 1 občanského zákoníku), veřejné právo jako právo speciální k soukromému právu (§ 170 SprŘ)
- druhy veřejnoprávních smluv: koordinační smlouvy x subordinační smlouvy x smlouvy mezi adresáty veřejné správy
- tzv. koordinační smlouvy (§ 160 SprŘ):
 - stranami jsou subjekty veřejné správy – uzavírají se za účelem výkonu veřejné správy
 - některé druhy koordinačních smluv vázány na zákonné zmocnění (§ 160 odst. 5 a 6 SprŘ)
 - např. smlouva mezi obcemi o výkonu přenesené působnosti podle § 63 obecního zřízení
- subordinační smlouvy (§ 161 SprŘ): smlouvy nahrazující správní rozhodnutí – jen na základě zákonného zmocnění
 - uzavírané mezi správním orgánem a účastníkem řízení (nebo tím, kdo by jím byl) – např. smlouva nahrazující územní rozhodnutí nebo stavební povolení
- smlouvy mezi „adresáty“ veřejné správy (tj. těmi, kdo by byli účastníky správního řízení nebo jimi jsou – soukromoprávní i veřejnoprávní subjekty) (§ 162 SprŘ)
 - smlouvy uzavírané za účelem úpravy veřejných subjektivních práv a povinností (nelze sám od sebe použít občanský zákoník, nejde o soukromé právo podle § 1 OZ), např. smlouva o převodu přidělu rádiových kmitočtů podle § 23 zákona o elektronických komunikacích nebo smlouva o převodu dobývacího prostoru podle § 27 odst. 7 horního zákona
- (hmotně)právní podmínky uzavírání veřejnoprávních smluv - § 163 a 164 SprŘ
- změna obsahu, výpověď a zrušení veřejnoprávní smlouvy - § 166 a 167 SprŘ
- postavení dotčených osob (ti, kdo by byli účastníky řízení podle § 27 odst. 2 SprŘ) při uzavírání veřejnoprávních smluv - § 168 SprŘ – je nutný jejich souhlas k uzavření smlouvy
- rozhodování sporů z veřejnoprávních smluv (§ 169 SprŘ):

- příslušnost k rozhodování sporů
- sporné řízení podle § 141 SprŘ (možnost kompetenčního sporu podle obsahu smlouvy – zvláštní senát podle zákona č. 131/2002 Sb.)
- přezkum zákonnosti veřejnoprávních smluv (§ 165 SprŘ)
 - subsidiárně se použijí pravidla pro přezkumné řízení
- vztah úpravy veřejnoprávních smluv ve správním řádu a úpravy smluv v občanském zákoníku (§ 170 SprŘ)

Opatření obecné povahy (§ 171 až 174 SprŘ)

- charakteristika: závazný úkon správního orgánu, který není rozhodnutím ani právním předpisem, jde o
 - smíšený správní akt stojící mezi rozhodnutím a právním předpisem (má některé vlastnosti z obou typů)
 - správní akt závazný (jako právní předpis i rozhodnutí) v konkrétní věci (jako rozhodnutí) a vůči neurčitému okruhu osob (jako právní předpis)
 - např. územní plán a stavební uzávěra podle stavebního zákona, ochranné pásmo vodního zdroje podle § 30 vodního zákona
- podmínky vydávání opatření obecné povahy
 - zákonné zmocnění (správní akt však nemusí být jako opatření obecné povahy zákonem výslovně označen – materiální pojetí)
- způsob projednávání návrhu opatření obecné povahy
 - s dotčenými orgány (jen podle zvláštních zákonů, např. stavební zákon)
 - s dotčenými osobami
 - zveřejnění návrhu veřejnou vyhláškou
 - písemné řízení nebo veřejné projednávání návrhu
 - připomínky a námítky dotčených osob a jejich vypořádávání
- náležitosti opatření obecné povahy
 - závazná část (stanovení práv a povinností)
 - odůvodnění (důvody závazné části a vypořádání námitek a připomínek)
- vyhlášení a účinnost opatření obecné povahy
 - vyvěšení na úřední desce obecně na 15 dnů
- přezkum zákonnosti opatření obecné povahy
 - přezkum nadřízeným správním orgánem v přezkumném řízení (z moci úřední)
 - výsledkem přezkumného řízení (pokud se přezkoumávané opatření zcela nebo zčásti ruší) je opatření obecné povahy, které je možné napadnout žalobou podle soudního řádu správního
 - přezkum soudem na základě žaloby podle soudního řádu správního

Zvláštní druhy správního řízení (§ 140 až 146 SprŘ)

- společné řízení
 - povinné na základě jiného zákona (např. řízení o přestupku) nebo fakultativní podle obecné úpravy v SŘ
 - jeden společný spis a jedno rozhodnutí

- případná diferencovaná příslušnost v odvolacím řízení podle výroků společného rozhodnutí
- sporné řízení
 - spory ze soukromoprávních vztahů (např. energetika nebo telekomunikace) nebo z veřejnoprávních smluv
 - základní principy řízení obdobně jako v řízení podle třetí části OSŘ, navrhovatel a odpůrce, vychází se z návrhů účastníků při zjišťování podkladů rozhodnutí (výjimka z § 50 odst. 2), možnost uzavřít smír, v odvolacím řízení přezkum jen v rozsahu odvolání (speciální k § 89 odst. 2), náhrada nákladů podle úspěchu ve sporu
- řízení o určení právního vztahu
 - obecná úprava vydávání deklaratorních rozhodnutí
- řízení na místě
 - v taxativně stanovených případech, omezené zjišťování skutkového stavu, ústní vyhlášení rozhodnutí
- řízení s velkým počtem účastníků
 - více než 30 účastníků
 - zvláštní úprava doručování (veřejná vyhláška)
- řízení s předstihem žádosti
 - lze vyhovět (zpravidla) jen jednomu zájemci a pro rozhodnutí má význam okamžik podání žádosti
- řízení o výběru žádosti
 - lze vyhovět (zpravidla) jen jednomu zájemci (např. licence k TV vysílání), společné řízení a společné rozhodnutí

Zvláštní druhy rozhodnutí (§ 148 až 151 SprŘ)

- rozhodnutí podmíněné závazným stanoviskem
 - závazné stanovisko jako závazný podklad rozhodnutí (např. stanoviska dotčených orgánů v územním nebo stavebním řízení)
 - zvláštní pravidla pro odvolací řízení (přezkum závazných stanovisek po linii dotčených orgánů)
 - přezkum stanoviska v přezkumném řízení, zrušení nebo změna stanoviska jako důvod obnovy řízení (nad rámec § 100 odst. 1)
- příkaz
 - omezené zjišťování skutkového stavu
 - příkaz jako (možný) první úkon v řízení
 - příkaz na základě výsledků kontroly
 - odpor jako zvláštní opravný prostředek a jeho účinky
- vydání dokladu – alternativa písemného vyhotovení rozhodnutí, zákonem stanovený doklad prokazující existenci přiznaného oprávnění, např. řidičský průkaz
- mezitímní rozhodnutí (a rozhodnutí v části věci) – rozhodne se jím o základu věci, zejm. ve sporném řízení, nebo v části věci (např. o právních poměrech jen

některých účastníků nebo jen o některých právech a povinnostech); teprve následně se rozhodne o zbytku věci

Zkušební okruh 20

Základní principy správního trestání a odpovědnosti za správní delikty

Úprava (zejména):

- *Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „ZOP“)*
- *Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích*
- *Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád*
- *Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě*

Správní delikt - definice

- správní delikt - protiprávní jednání odpovědné osoby, jehož znaky jsou stanoveny zákonem a s nímž zákon spojuje hrozbu sankce (trestní povahy), kterou ukládá správní orgán v rámci výkonu veřejné správy.
- jednání – konání i opomenutí takového konání, k němuž byla odpovědná osoba povinna (právníckým osobám se přičítá jednání fyzických osob v rámci plnění úkolů právnícké osoby)
- protiprávnost – porušení nebo nesplnění povinnosti uložené zákonem nebo na základě zákona
- okolnosti vylučující protiprávnost – stanoveny zákonem (např. ZOP) nebo vyplývají z obecných právních principů, popř. k nim lze dospět s použitím analogie
- trestnost – se spácháním deliktu spojuje zákon hrozbu sankce trestní povahy – vzniká trestněprávní odpovědnostní vztah mezi pachatelem a státem (popř. jiným subjektem veřejné moci) – stát má právo a povinnost uložit sankci a odpovědná osoba povinnost se sankci podrobit.
- deliktní způsobilost – způsobilost právně relevantně porušit povinnosti a být nositelem povinností v důsledku tohoto porušení

Znaky skutkové podstaty správního deliktu

- objekt - chráněný zájem, který je spácháním deliktu porušen nebo ohrožen
- objektivní stránka – jednání, následek a příčinná souvislost mezi nimi (někdy postačuje k odpovědnosti pouhý vznik protiprávního stavu)
- subjekt – osoba, která za delikt odpovídá: u fyzických osob je deliktní způsobilost vázána na dosažení určité věkové hranice a přičetnost, speciální subjekt v některých případech (např. zaměstnanec, podnikatel),
- subjektivní stránka:
 - u fyzických osob zavinění nebo pohnutka, formy zavinění – úmysl (přímý x nepřímý), nedbalost (vědomá x nevědomá) – u odpovědnosti za přestupky postačí nedbalost, nestanoví-li zákon výslovně jinak (§ 15 odst. 1 ZOP)
 - u právníckých osob bývá odpovědnost bez ohledu na zavinění - objektivní odpovědnost – zpravidla s možností zproštění (liberace)

Základní principy správního trestání

- princip žádný trestný delikt, žádný trest bez zákona (včetně zákazu analogie v neprospěch pachatele a zákazu retroaktivity v neprospěch pachatele); zákonem musí být vymezeny nejen podmínky odpovědnosti za správní delikt a znaky skutkové podstaty, ale i sankce, které za něj lze uložit.
- zásada rovnosti, zákaz diskriminace (nerovné nebo rozdílné zacházení je ospravedlnitelné pouze tehdy, má-li legitimní cíl, rozdíly jsou nezbytné a objektivně odůvodněné a nerovnost je proporcionální ke sledovanému cíli)
- princip subsidiarity trestní represe (omezení trestání na případy, kdy je to odůvodněno závažností a společenskou škodlivostí protiprávního jednání a nepostačují jiné prostředky a nástroje)
- princip řádného, spravedlivého zákonného procesu (stíhání jen ze zákonných důvodů a způsobem upraveným zákonem, který splňuje požadavky spravedlivého procesu)
- zásada *ne bis in idem* (nikdo nesmí být stíhán a potrestán opětovně pro týž skutek)
- předpokladem je totožnost stíhané osoby, totožnost skutku a pravomocné rozhodnutí ve věci, které nebylo zákonem stanoveným postupem zrušeno
- princip presumpce nevinny; z něj vyplývá pravidlo *in dubio pro reo* (v pochybnostech ve prospěch obviněného) a zásada *nemo tenetur se ipsum accusare* (zákaz donucování k výpovědi nebo doznání)

Členění správních deliktů

- přestupky
- správní (veřejné) disciplinární delikty
- pořádkové delikty
- platební delikty

Přestupky

- hmotněprávní úprava odpovědnosti fyzických i právnických osob za přestupky a procesní úprava – kde je obsažena; subsidiarita správního řádu pro řízení o přestupcích
- skutkové podstaty přestupků – upraveny zejm. v zákonech upravujících hmotněprávní povinnosti, jejichž porušení je znakem těchto skutkových podstat, a částečně v zákoně o některých přestupcích

Obecné podmínky odpovědnosti za přestupek (§ 5 až 12 ZOP)

- definice – co je přestupek (znaky) (§ 5 ZOP)
- .
- pokus přestupku, pokračování v přestupku, trvalý přestupek, hromadný přestupek, opomenutí, spolupachatel, zvláštní subjekt přestupku (§ 6 až 12 ZOP)

Odpovědnost fyzické osoby (FO) za přestupek (§ 13 až 19 ZOP)

- FO jako pachatel (popř. s použitím jiné osoby), organizátor, návodce, pomocník, odpovědnost zákonného zástupce nebo opatrovníka (§ 13 a 14 ZOP)
- zavinění (§ 15 ZOP) – úmysl (přímý x nepřímý), nedbalost (vědomá x nevědomá), k odpovědnosti za přestupek stačí nedbalost, není-li výslovně vyžadován úmysl
- omyl – skutkový x právní (§ 16 a 17 ZOP)
- věk – odpovědnost za přestupek od dovršení 15 let (§ 18 ZOP), mladistvý a zvláštní podmínky pro ukládání správních trestů mladistvému (§ 55 až 59 ZOP)
- přičetnost (§ 19)

Odpovědnost právnické osoby (PO) za přestupek (§ 20 a 21 ZOP)

- PO jako pachatel, přičitatelnost – ke spáchání přestupku došlo jednáním FO, jejíž jednání je PO přičitatelné a která porušila povinnost uloženou PO při činnosti PO nebo v přímé souvislosti s ní, ku prospěchu PO nebo v jejím zájmu zproštění odpovědnosti PO (§ 21)

Odpovědnost podnikající fyzické osoby (PFO) (§ 22 a 23 ZOP)

- PFO jako pachatel, přičitatelnost (§ 22), obdobné použití ustanovení o odpovědnosti PO (§ 23)

Okolnosti vylučující protiprávnost (§ 24 až 28 ZOP)

- krajní nouze, nutná obrana, svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně

Zánik odpovědnosti za přestupek (§ 29 až 32 ZOP)

- uplynutí promlčecí doby (délka, běh, přerušení a stavění promlčecí doby), smrt FO (v případě PFO přechází odpovědnost na osobu pokračující v podnikatelské činnosti), zánik PO (odpovědnost přechází na právního nástupce) nebo amnestie prezidenta republiky

Druhy správních trestů a podmínky jejich ukládání (§ 35 až 50 LPV)

- druhy správních trestů - napomenutí, pokuta, zákaz činnosti, propadnutí věci nebo náhradní hodnoty, zveřejnění rozhodnutí o přestupku (jen PO nebo PFO)
- při ukládání správního trestu se přihlíží zejména k
 - povaze a závažnosti přestupku (§ 38),
 - polehčujícím a přitěžujícím okolnostem (§ 39 a 49),
 - k přestupkům spáchaným stejným skutkem, o nichž nebylo rozhodnuto ve společném řízení, k míře dokonání přestupku a k dalším okolnostem v závislosti na osobě pachatele přestupku (§ 37)
- absorpční zásada - při ukládání správního trestu za více přestupků ve společném řízení se ukládá trest podle výměry za přestupek nejpřísněji trestný

Ochranná opatření (§ 51 až 54 ZOP)

- omezující opatření, zabránění věci, zabránění náhradní hodnoty

Evidence přestupků (§ 106 až 108 ZOP)

- která rozhodnutí o přestupcích se evidují, evidence přestupků se vede v rámci Rejstříku trestů (zákon č. 269/1994 Sb.)
- důvody záznamu v evidenci přestupků: přísnější postih za tzv. speciální recidivu (např. přestupky podle § 5, 7 a 8 zákona o některých přestupcích), zkoumání tzv. přestupkové spolehlivosti či bezúhonnosti.

Správní (veřejné) disciplinární delikty

- co to je: delikty fyzických osob, které jsou ve zvláštním vztahu k určité veřejnoprávní instituci (organizaci), spočívající v porušení povinnosti související s tímto vztahem
- objektem je pořádek (kázeň, disciplína) ve vnitřních vztazích instituce (organizace), vždy založený na odpovědnosti za zavinění.
- patří mezi ně:
 - disciplinární delikty osob ve služebním poměru:
 - *státní zaměstnanci* (zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě - kárná odpovědnost (§ 87 a násl. ZSS), kárné provinění, ukládá se kárné opatření)
 - *příslušníci bezpečnostních sborů* (zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů kázeňský přestupek (§ 50 a násl. ZSPPBS), ukládá se kázeňský trest; jako kázeňský přestupek i jednání příslušníka bezpečnostního sboru, které má znaky přestupku (podle § 4 odst. 5 ZOP nejde o přestupek))
 - *vojáci z povolání a vojáci, kteří konají vojenskou činnou službu formou vojenských cvičení* (zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání - kázeňský přestupek (§ 51 a násl.), ukládá se kázeňský trest; jako kázeňský přestupek se vyřídí i jednání vojáka z povolání označené zvláštním zákonem za přestupek).
 - disciplinární delikty členů profesních komor (a některých dalších osob ve vztahu k těmto komorám), u nichž disciplinární pravomoc přísluší příslušným profesním komorám – jsou-li zřízeny zákonem a členství v nich je podmínkou výkonu daných činností (např. porušení povinností lékaře, stomatologa nebo lékárníka, kárné provinění notáře (a kandidáta notáře a notářského koncipienta), kárné provinění advokáta (a advokátního koncipienta a evropského advokáta), kárné provinění exekutorského kandidáta a exekutorského koncipienta (X odchylka u kárného provinění soudního exekutora: kárné řízení vede podle zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů Nejvyšší správní soud);
 - disciplinární delikty žáků a studentů: závažné porušení povinností žáka nebo studenta, disciplinární přestupek studenta veřejné vysoké školy
 - disciplinární delikty osob zbavených osobní svobody na základě rozhodnutí soudu: kázeňský přestupek obviněného ve výkonu vazby, kázeňský

přestupek odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody, kázeňský přestupek chovance ve výkonu zabezpečovací detence, delikt dítěte umístěného v zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy

Pořádkové delikty

- podstata pořádkového deliktu: nesplnění procesní povinnosti odpovědnou osobou (FO i PO), za nějž může správní orgán uložit pořádkovou sankci (pokutu),
- cíl pořádkové sankce: donucení k plnění procesní povinnosti, ne samotný trest, ale zajištění průběhu a účelu řízení
- pořádkové delikty (na rozdíl od většiny ostatních správních deliktů) projednávány na základě zásady oportunity (je na zvážení správního orgánu, zda se bude porušením procesní povinnosti zabývat a uloží sankci).
- možnost opakovaného ukládání pořádkové pokuty, snížení nebo prominutí uložené pořádkové pokuty

Platební delikty

- do oblasti správního trestání v nejširším smyslu zahrnovány v poslední době (judikaturou ESLP, NSS i NS)
- platební delikt na úseku placení daní (proti platební disciplíně), tj. platební delikt v užším smyslu x platební delikt v širším smyslu (delikt při správě daní obecně)
- platební delikt v užším smyslu: porušení platební povinnosti vyplývající z daňových předpisů; daní se ve smyslu § 2 daňového řádu rozumí i clo, poplatek a jiné obdobné peněžité plnění a sankcí za platební delikt v užším slova smyslu je penále, úrok z prodlení, poplatek z prodlení, zvýšení místního poplatku apod.
- platební delikt v širším smyslu: i porušení jiné povinnosti stanovené daňovými předpisy, než jen platební povinnosti, např. nepodání daňového tvrzení, nesplnění oznamovací, ohlašovací či registrační povinnosti atd.
- úprava platebních deliktů a sankcí za ně: převážně v části čtvrté daňového řádu